

Bildande av naturreservatet Mårbykärret i Falköpings kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för beslut
Upplysningar
Ersättningstalan
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Sakägarförteckning
Bilaga 5. Besvärshänvisning O4
Bilaga 6. Sändlista

Administrativa uppgifter

Namn:	Naturreseptet Mårbykärret
NVR ID	2031789
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Falköping
Areal (ha):	20,8 ha
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Natura 2000-beteckning:	SE0540301
Naturgeografisk region:	Falbygden
Objektskategori:	M, Myr
IUCN-kategori:	IV Habitat/artskyddsområde

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara Naturreservatet Mårbykärret.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m..

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- Bevara, utveckla och vårda områdets rikkärr så att rikkärrsfloran kan fortleva.
- bevara de inom området förekommande naturtyperna och/eller arterna som ingår i EU:s nätverk av skyddsvärda områden, Natura 2000, i gynn- samt tillstånd.

Syftet ska tryggas genom att:

- Rikkärsmiljöerna hävdas årligen genom bete eller slåtter.
- Två mindre rikkärr restaureras och hävdas sedan årligen med slåtter eller bete
- Delar av skogen betas extensivt medan andra delar i huvudsak lämnas att utvecklas fritt.
- Sjön skall inte tillåtas att växa igen.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. avverka skog, gallra, röja eller utföra skogsvårdsåtgärd.
2. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.
3. anordna upplag, tippa eller fylla ut med massor.
4. borra, spränga, schakta, gräva, markbearbeta eller bedriva täkt av något slag.
5. markavvattna, skyddsdikey, rensa, lägga igen eller kulvertera dikey, dämmy, muddra eller utföra annan åtgärd som kan påverka områdets hydrologiska förhållanden.
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.
7. tillföra naturliga eller kemiska växtnäringssämnen.
8. anläggy vägy, parkeringsplats eller stig.

9. anlägga mark- eller luftledning, stängsel eller hägnad.
10. uppföra byggnad eller anläggning,
11. uppföra mast, torn, vindkraftverk eller liknande anordning.
12. prospektera och bryta mineral.

Det är vidare förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

13. uppföra älgstorn, gömsle, eller liknande konstruktion för jakt.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap 6§ miljöbalken i detta beslut

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas.

1. Utmärkning av naturreservatet i terrängen.
2. Uppsättning av informationstavla.
3. Uppsättning och underhåll av stängsel.
4. Gallring, röjning, slåtter och betesdrift i den mån markägaren inte, efter samråd med förvaltaren, själv utför dessa åtgärder.
5. Rensning och underhåll eller igenläggning av dike markerat på karta i bilaga 1.
6. Eldning av röjningsmaterial samt naturvårdsbränningar.
7. Genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.
8. Körning med motordrivet fordon i samband med skötselåtgärder.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. framföra motordrivet fordon.
2. elda.
3. bryta kvistar, fälla, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna träd och buskar.
4. plocka mossor, lavar eller svampar. Det är dock tillåtet att plocka bär och matsvamp.
5. fånga eller insamla ryggradslösa djur.
6. inplantera djur- eller växtart.
7. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift annat än på befintlig informationstavla.

Det är vidare förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd

8. anordna idrottstävlingar eller andra arrangemang.
9. anordna organiserad ridning. Ridning får inte ske på sådant sätt att naturvärden eller vandringsstigar skadas.

Föreskrift C1 gäller inte fastighetsägare / innehavare av särskild rätt vid jakt och i samband med uttransport av fällt vilt med s.k. älghugare eller motsvarande.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.
- När Länsstyrelsen, eller den Länsstyrelsen utser, genomför naturinventeringar vilka även kan innebära insamling av arter i vetenskapligt syfte.

Beskrivning av naturreservatet

Mårbykärret är beläget några km SV om Hornborgarsjön. Området är en märklig våtmark. Sjön sänktes i slutet av 1800-talet, varvid delar av sjöns botten blottades. På sjöbotten fanns rikligt med stubbar som då exponerades. I denna miljö har sedan dess en succession pågått som idag resulterat i ett av länets märkligare rikkärr. Områdets västligaste del är den mest intressanta och kännetecknas av en öppen mark med tuvertad vegetation på dyjord med kalkutfällningar. Här är vegetation av kalkfuktängs- och extremrikkärrtyp med t.ex. axag, hårstarr, slokstarr, ängsgentiana och blåsav. Majvivan har här troligen länets största förekomst. Mossfloran är artrik med bland annat kärrmörkia, svartknoppsmossa, guldspärrmossa och olika krokmosser. Mindre liknande miljöer finns i sydost samt i norr. Dessa områden omges av lövskog och här pågår en igenväxning.

Längs med reservatets kanter samt mellan den öppna rikkärrsytan i väst och sjön växer en björkdominerad lövsumpskog med inslag av gran och tall. Längst i Öster finns också ett antal grövre aspar.

Den kvarvarande vattenytan/delen av sjön kantas av ett vassbälte, utom i norr där en öppen starr- och fräkenmad breder ut sig.

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Planeringsbakgrund

Riksintressen m.m.

Reservatet ligger inom riksintresse för naturvård: Hornborgasjön, Bjurumområdet och Rösjömosse samt inom riksintresse för friluftsliv: Billingen – Valle – Hornborgasjön. Området är av regeringen utpekad som Natura 2000-område enligt både art- och habitatdirektivet (SCI-område) samt fågeldirektivet (SPA-område).

Kommunal översiktsplan

Beslutet överensstämmer med intentionerna i översiktsplanen för Falköpings kommun.

Befintligt områdesskydd

Området omfattas av Länsstyrelsen beslut om fågelskyddsområde vid Bjurum-Dagsnäs med stöd av 14 § naturvårdslagen och 15 § naturvårdsförordningen den 6 mars 1992, dnr 232-1482-92.

Mårbysjön omfattas av 100 meters strandskydd.

Ärendets handläggning

Området utsågs av regeringen till Natura 2000 område i april 2004. I samband med detta inledde Länsstyrelsen diskussioner med markägaren om bildande av naturreservat.

Intrångsavtal tecknades i januari 2011.

Berörd mark- och sakägare, har förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m m att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Förslaget till naturreservat har remitterats till Falköpings kommun och Skogsstyrelsen, HAV och SGU

Skaraborgs naturskyddsförening och Falbygdens naturskyddsförening, LRF Västra Götaland har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Inkomna synpunkter

Yttranden har inkommit från Falköpings kommun, Skogsstyrelsen, Havs och Vattenmyndigheten, SGU samt Georg Sjödahl, markägare.

Ingen av dessa har haft något att erinra mot förslaget till Naturreservat. SGU önskar en allmän beskrivning av de geologiska förutsättningarna för reservatsområdet. Länsstyrelsen har tillmötesgått detta önskemål genom ett tillägg i skötselplanen.

Interna synpunkter inom länsstyrelsen har föreslagit att reservatet bör heta Mårbykärret istället för Mårbysjön. Det föreslagna namnet speglar på ett bättre sätt reservatets naturvärden. Länsstyrelsen har efter godkännande från markägaren ändrat namnet på reservatet till Mårbykärret.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Reservatet hyser mycket höga biologiska bevarandevärden, främst knutna till de ovanligt stora rikkärsmiljöerna. Området hyser exceptionellt höga antal av flera sällsynta och hotade kärlväxter och mossor så som t.ex. majviva och axag. Rikkärren är beroende av återkommande skötsel i form av hävd (bete och/eller slåtter) för att bibehålla sin mångfald. Genom att bilda ett naturreservat säkerställs att nödvändig skötsel kan genomföras i framtiden.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå det av riksdagen antagna miljömålet myllrande våtmarker.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär så begränsade kostnadsmissiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för konsekvensutredning av regelgivning.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreservatet. Om det finns synnerliga skäl får Läns-

styrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap 7 § miljöbalken).

Gagnvirke

Alla virkessortiment inkl. grenar och toppar (GROT) som tas ut ur området med stöd av föreskrifter och skötselplan tillfaller staten.

Insektsangrepp m.m.

Bestämmelser i skogsvårdslagen, eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter, ska inte tillämpas i den mån vad där sägs strider mot detta beslut, jfr 4 § första stycket skogsvårdslagen (1979:429).

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- Enligt länsstyrelsen beslut om fågelskyddsområde den 6:e mars 1992 är det förbjudet för allmänheten att färdas eller upprätthålla sig i området under tiden 20 mars – 30 april.
- För att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-området krävs tillstånd. Undantag är verksamheter eller åtgärder som direkt hänger samman med, eller är nödvändig för, skötseln och förvaltningen av det särskilda bevarandeområdet. Länsstyrelsen får lämna tillstånd endast om vissa villkor är uppfyllda. (7 kap 28a, 28b och 29 §§ miljöbalken).
- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförfordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskyddsförfordningen.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Länsstyrelsen i Västra Götalands län.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Mark- och miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap 13 § miljöbalken lämnas in till Mark- och miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Falköpings tidning, Skaraborgsbygden och Skaraborgs Allehanda SLA ortstidning/ortstidningar.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Länets författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär O4.

I detta ärende har länsöverdirektör Agneta Kores beslutat. Naturvårdshandläggare Henrik Roos har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg, funktionschef Johan Jannert, antikvarie Lisa Ragnarsson, länsarkitekt Mehdi Vaziri, vattenvårdshandläggare Henrik Persson och länsjurist Anders Hjalmarsson.

Agneta Kores

Henrik Roos